

**МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО**

УДК 811.1/9

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-5-1>

**Альвіна АЛИЄВА,**  
 orcid.org/0000-0001-7888-9776  
 кандидат філологічних наук,  
 доцент кафедри іноземної та української філології  
 Луцького національного технічного університету  
 (Луцьк, Україна) [sep-tima@ukr.net](mailto:sep-tima@ukr.net)

**ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ПРЕДСТАВНИКІВ РІЗНИХ КЛАСОВИХ РІВНІВ В АНГЛІЇ:  
 ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕРМІНІВ**

*Стаття присвячена лінгвістичному аналізу термінів, які позначають представників різних класових рівнів в Англії.*

*Актуальність дослідження визначається тим, що свідомість представників англійської лінгвокультури підпорядковується класовим нормам, як і сотні років тому, що підтверджує багата семантична сфера слова "class". З огляду на це, багато елементів англійської ціннісної картини світу детермінуються класово-залежною свідомістю. Відповідно, вивчення номінативних одиниць, що позначають різні класи і підкласи англійського суспільства, необхідне, в першу чергу, для адекватного перекладу цих лексем, а також для розуміння особливостей культури англійців.*

*Мета статті полягає у спробі осмислення унікальності англійського феномену class шляхом виявлення значень одиниць, що номінують різні верстви суспільства.*

*У статті, з урахуванням лінгвістичного підходу, виявлено домінуючі і вторинні методи сенсопобудови ціннісного поняття "class". Класова система виступає структурною рамкою суспільства, визначає соціальний статус кожного громадянина та відображає традиційні цінності англійської культури. У статті розглянуто англійський феномен "class" за допомогою лінгвістичного аналізу лексичних одиниць, що його вербалізують.*

*Визначено лінгвокультурні типи класової структури Англії, які розглядаються в лінгвокультурології та лінгвоконцептології як тип особистості, що виділяється за соціально значущими параметрами в рамках певної соціально-етнічної спільноти. У дослідженні проаналізовано визначення лексеми "class", зафіксовані в різних словниках.*

*З'ясовано, що у концепції соціального поділу англійського суспільства присутні "upper class", "middle class" та "working class". У статті розглянуто лінгвокультурологічні характеристики представників кожного класу на матеріалі ідеографічних джерел.*

**Ключові слова:** лексема, лінгвокультурологія, номінація, семантика, термін.

**Alvina ALYIEVA,**  
 orcid.org/0000-0001-7888-9776  
 PhD (Philology),  
 Associate Professor at the Foreign and Ukrainian Philology Department  
 Lutsk National Technical University  
 (Lutsk, Ukraine) [sep-tima@ukr.net](mailto:sep-tima@ukr.net)

**VERBALIZATION OF REPRESENTATIVES OF DIFFERENT CLASS LEVELS  
 IN ENGLAND: LINGUISTIC ANALYSIS OF TERMS**

*The article is devoted to the linguistic analysis of terms that denote representatives of different class levels in England.*

*The relevance of the study is determined by the fact that the consciousness of the representatives of the English linguistic culture is subject to class norms, as it was hundreds of years ago, which is confirmed by the richest semantic sphere of the word "class". Proceeding from this, many elements of the English value picture of the world are determined by class-dependent consciousness. Accordingly, the study of nominative units denoting various classes and subclasses of English society is necessary, first of all, for an adequate translation of these lexemes, as well as for understanding the peculiarities of the English culture.*

*The purpose of the article is to try to understand the uniqueness of the English class phenomenon by identifying the values of the units that nominate different layers of society.*

*In the article, on the basis of linguistic methods, dominant and secondary ways of constructing the meaning of the value concept of "class" are revealed. The class system acts as a structural framework of society, determines the social*

*status of each citizen and reflects the traditional values of English culture. The article considers the English phenomenon "class" with the help of linguistic analysis of lexical units that verbalize it.*

*The linguocultural types of the class structure of England are defined, which are considered in linguoculturology and linguoconceptology as a type of personality distinguished by socially significant parameters within a certain socio-ethnic community. The study analyzed the definitions of the lexeme "class", recorded in various dictionaries.*

*It was found that the concept of social division of English society includes the "upper class", "middle class" and "working class". The article considers the linguoculturological characteristics of representatives of each class on the basis of ideographic sources.*

**Key words:** *lexeme, linguoculturology, nomination, semantics, term.*

**Постановка проблеми.** Інтерпретація проблеми міжкультурної комунікації як проблеми спілкування національних свідомостей походить від класичної ідеї В. фон Гумбольдта (Humboldt, 2008: 123) про те, що «різні мови – це зовсім не різні позначення однієї й тієї ж речі, а різні її бачення». Мова через культуру виводить лінгвістів на свідомість її носіїв. Різниця картини світу та ступеня важливості того чи іншого феномену вказує на відмінності в ієрархії цінностей народів. У цьому контексті важливим є дослідження такого феномену як class в британській лінгвокультурі.

Відомо, що Дж. Орвелл стверджував, що «Англія – це класове суспільство під сонцем, країна снобізму і привілеїв» (Orwell, 1970). Більш ніж через півстоліття Девід Каннадін, видатний англійський історик, у своєму творі *"The Rise and Fall of Class in Britain"* напише, що «англійці одержимі класом так само, як інші народи одержимі їжею чи гонками, сексом, чи наркотиками, чи алкоголем» (Cannadine, 1999: 28).

Д. Каннадін вважає, що «ніколи не було і ніколи не буде безкласового суспільства, ніде; класи будуть існувати доти, доки зберігатимуться нерівність у прибутках, відмінності у роді діяльності та об'єктивно спостерігатимуться відмінності у добробуті – тобто у будь-яких мислимих людських страхах минулого, сьогодення чи майбутнього» (Cannadine, 1999: 29).

Високий дискусійний потенціал феномену class у публіцистичних виданнях та політичних дебатах, живучість забобонів у суспільстві підтверджують необхідність дослідження лексеми class в англійській мові.

**Аналіз останніх досліджень.** Вивчення особливостей менталітетів етносів є проблемою, що захоплює як філософів, культурологів, психологів, так й лінгвістів. З поняттям «менталітет» тісно пов'язаний термін «картина світу», ключові поняття якої досліджувала І. Саєвич (2012). Основні аспекти вітчизняних лінгвокультурологічних досліджень розглядала у своїх роботах А. Бондаренко (Бондаренко, 2019). Картина світу німців досліджена у роботах Г. Кузе (Кузе, 2012) та О. Щербак (Щербак, 2017), а британців – С. Купер

(Kuper, 2012), Е. Семпсон (Sampson, 2004) та ін. Незважаючи на велику кількість робіт, відсутні розвідки, присвячені дослідженню семантичної сфери феномену class у британській лінгвокультурі, який до сьогодні детермінує ціннісну картину світу цього народу.

**Мета статті** полягає у спробі осмислення унікальності англійського феномену class шляхом виявлення значень одиниць, що номінують різні верстви суспільства.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Для більш точного розуміння феномена "class" у британській лінгвокультурі необхідно розглянути словникові визначення однойменної лексеми. Згідно з COED (2007) слово "class" походить від латинського "classis" – «підрозділ римлян, оцінка або клас учнів». У "Compact Oxford English Dictionary" даються такі дефініції лексеми "class": 1. "a system that divides members of a society into sets based on social or economic status" – система, що розділяє членів суспільства на пласти, які ґрунтуються на соціальному або економічному статусі; 2. "a set in a society ordered by social or economic status" – пласт суспільства, організований за соціальним чи економічним статусом.

У словнику "Collins English Dictionary" (2003) знаходимо таке визначення лексеми class: 1. "a group of persons sharing a similar social position and certain economic, political, and cultural characteristics" – група людей, які мають схоже соціальне становище та певні економічні, політичні та культурні характеристики. 2. а. "the pattern of divisions that exist within a society on the basis of rank, economic status, etc." – модель верств, що існують у суспільстві і виділені з урахуванням службового становища, економічного статусу тощо; б. "(as modifier) the class struggle, class distinctions" – (як модифікатор) класова боротьба, класові відмінності.

Відповідно до Cambridge Advanced Learner's Dictionary (2008) слово class має такі лексико-семантичні значення: "class noun a group of people within society who have the same economic and social position" – група людей у суспільстві, які мають однакове економічне і соціальне становище; "a

*system that divides members of a society into sets based on social or economic status*” – система, що розділяє членів суспільства на групи з огляду на соціальний або економічний статус; *“a set in a social ordered by social or economic status”* – пласт суспільства, що диференційований соціальним чи економічним статусом.

Відповідно до словникових визначень STEL (2002), слово *class* має два основних трактування: 1) система, яка організує суспільство за соціальним чи економічним принципом; 2) пласт суспільства, який виділяється за тими самими принципами. Лінгвокультурну конотацію цього поняття англійською доводить ряд синонімів і евфемізмів. Найближчими синонімами слова *class* є: *group* (група, колектив), *grouping* (угруповання), *set* (набір, комплект), *order* (соціальна група, шар), *league* (союз), *division* (розподіл), *rank* (соціальне становище), *caste* (становище у суспільстві), *status* (становище, статус), *category* (категорія), *background* (походження, освіта).

Вчені виділяють у концепції соціального поділу англійського суспільства (Cannadine, 1999) *upper class*, *middle class* та *working class*. Розглянемо лінгвокультурологічні властивості представників кожного класу на матеріалі ідеографічних джерел.

Згідно зі словником SSB (2010), вищий клас (*Upper class*) складається з багатих людей з найвищим соціальним становищем (*a social group consisting of the people who have the highest social rank and who are usually rich*). Відповідно до OALD (2005: 1686), до вищого класу відносять групу людей, у яких, як вважається, найвищий соціальний статус і більше грошей та/або впливу, ніж у інших людей у суспільстві (*the groups of people that are considered to have the highest social status and that have more money and/or power than other people in society*).

У свою чергу, вищий клас у Британії є дуже малим і складається з перів (*peerage*), дворян (*gentry*) та землевласників (*landowners*), які успадкували гроші та становище. Зазвичай вони розмовляють з нормативною вимовою (*Received Pronunciation*) і здобувають освіту у приватних школах.

Синонімами до поняття “*Upper class*” є “*high society*” (заможні, модні та впливові люди); “*the ruling class*” (найвпливовіші люди в країні); “*elite*” (найбагатші, найвпливовіші, освічені чи високопрофесійні представники суспільства) (CALD, 2008); “*high blood*” (люди з аристократичним походженням); “*the upper crust/ upper crust of society*” («вершки суспільства»)/вищий соціальний клас – у

минулі часи найпочесніший гість за столом отримував право зрізати скоринку або окраєць хліба, так з’явився вислів, що означає, що все найкраще дістається найкращим, «вершкам»).

Загалом, до вищого класу належить аристократія, яку в англійській мові номінують як “*aristocracy/nobility/nobles*”, люди, народжені в сім’ї з вищим соціальним класом і наділені дворянськими титулами (“*people born in the highest social class, who have special titles*”) (OALD, 2005: 68). Відповідно до CALD (2008), середній клас (*middle class*) представлений соціальною групою, що складається з добре освічених людей, таких, як: лікарі, юристи та вчителі, з гарною роботою, яких не можна зарахувати ні до багатих, ні до бідних (“*a social group that consists of well-educated people, such as doctors, lawyers, and teachers, who have good jobs and are neither very rich nor very poor*”).

Середній клас у Великій Британії прийнято розділяти на *Upper middle class* (верхній шар середнього класу), *Middle middle class* (середній шар середнього класу) та *Lower middle class* (низи середнього класу). *Upper middle class* представлений освіченими фахівцями, які походять із інтелігентних сімей. Вони розмовляють із загальноприйнятою вимовою (*Received Pronunciation Accent*), навчаються у приватних школах чи гімназіях, а потім в університетах. До традиційних професій цієї групи належать такі як адвокат, лікар, офіцер, учений, вищий державний службовець або біржовий брокер в лондонському Сіті. Для цього класу людей особистий добробут не є обов’язковим критерієм. Визначальними характеристиками *Upper middle class* є походження, стриманість у поведінці та смаку.

*Middle middle class* складається з буржуазії, що походить з менш освічених кіл. Ці люди говорять із провінційним акцентом, рідше здобувають університетську освіту, володіють місцевим бізнесом і працюють у великих корпораціях менеджерами молодшої та середньої ланки.

*Lower middle class* складається зі службовців, які живуть у менш благополучних передмістях. Вони не мають університетської освіти і розмовляють із відносно м’яким місцевим акцентом.

Середній клас позначають також словом *bourgeoisie* (*the middle classes in society; (politics) the capitalist class*) (OALD, 2005: 173) та *the petite bourgeoisie* (або *petty bourgeoisie*) (OALD, 2005: 1130). Широко застосовується по відношенню до середнього класу термін *white-collar* («білі комірці»), що позначає людей, які працюють в офісах, що роблять роботу, що вимагає

більше розумових, ніж фізичних зусиль (“*relating to people who work in offices, doing work that needs mental rather than physical effort*”), а багатих членів товариства номінують як *moneyed classes* (CALD, 2008).

Багатих і модних людей позначають як *the beautiful people*, якщо вони творчі чи добре освічені, їх називають *smart set*.

Згідно з CALD (2008), людину, «успішну в бізнесі або промисловому виробництві і що стала дуже багатою в бізнесі, нерухомості, морських перевезеннях, називають *tycoon* (тайкун) (“*a person who has succeeded in business or industry and has become very rich and powerful a business/property/shipping*”) або *magnate* (магнат) (“*a person who is very rich and successful in business or industry*”). При цьому багатство, що дісталось легким шляхом, оцінюється в англійській лінгвокультурі неохайно, що підтверджують такі лексеми, як: “*nouveau riche; new money; fat cat; moneybags; parvenu; rags-to-riches; Guchi-muchi people*”.

Низи суспільства в Англії номінуються по-різному: нижчий клас (*lower class*), робочий клас (*working class*), що у свою чергу структурується, та підклас (*underclass*). Відповідно до CALD (2008), термін *lower class* вважається застарілим і застосовується до людей з нижчим становищем у суспільстві та найменшою кількістю грошей (“*people who belong to the social class that has the lowest position in society and the least money*”).

Згідно з дефініцією (CALD, 2008), *working class* представлений «соціальною групою, що складається з людей, які заробляють мало грошей, одержують оплату тільки за трудові години або дні і виконують фізичну роботу (“*a social group that consists of people who earn little money, often being paid only for the hours or days that they work, and who usually do physical work*”). Синонімом поняття *working class* можна вважати термін *bluecollar* («сині комірці»), що описує людей, які виконують роботу, що потребує фізичної праці (“*people who do work needing strength or physical skill rather than office work*”) (CALD, 2008).

Термін *pink-collar* («рожеві комірці») вживається для опису низькооплачуваної роботи, в основному виконуваної жінками, наприклад, в офісах і ресторанах (“*connected with low-paid jobs done mainly by women, for example in offices and restaurants*”) (OALD, 2005: 1143).

“*Commoner*” (простолюдин) є антиподом аристократа – це людина, що походить не з королівської чи дворянської сім’ї (*a person who does not come from a royal or noble family*) (OALD, 2005: 303);

або людина, не народжена в становищі високого соціального рангу (“*a person who is not born into a position of high social rank*”) (CALD, 2008).

Представників робітничого класу часто позначають терміном “*toilers*” (трудолюбники) – старанно та багато працюючі люди – “*toiler – one who works strenuously*” (SSB, 2010). Антиподом буржуазії виступає *the proletariat*, слово позначає клас простих людей, які заробляють гроші роботою, особливо ті, у яких немає майна – “*used especially when talking about the past) the class of ordinary people who earn money by working, especially those who do not own any property*” (OALD, 2005: 1207).

Робочий клас в Англії поділяється на кваліфікований та традиційний. *Skilled working class* включає кваліфікованих «синих комірців», які працюють у промисловості, а також людей, які займаються підприємницькою діяльністю. Вони розмовляють з місцевим акцентом та мають обмежений рівень освіти. *Traditional working class* складається з людей, які працюють «синіми комірцями» з низькими доходами, які не цінують освіту (SSB, 2010).

Підкласом (*underclass*) називають людей «з нижчим соціально-економічним становищем, ніж будь-які інші класи суспільства» – “*a group of people with lower social and economic position than any of the other classes of society*” (CALD, 2008). Представники *underclass* «мають дуже низький рівень доходів, проживають у державному чи муніципальному житлі, почуваються виключеними із життя суспільства» (SSB, 2010).

Образливими словами є *the plebs* (плебс) – образливий спосіб звернення до простих людей – “*(informal) an offensive way of referring to ordinary people, especially those of the lower social classes*”; *pleb* (простолюдин) – неохайна номінація особи низького соціального класу – “*(informal) disapproving a person of a low social class*” (OALD, 2005: 1157).

Отже, позначення соціального статусу в Англії є дуже розгалуженим та потребує детального вивчення.

**Висновки та перспективи подальших досліджень.** Висока щільність лексичних одиниць вербальної сфери феномену *class* підтверджує його особливе місце у ціннісній картині світу англійського суспільства.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у детальному дослідженні в лінгвокультурологічному аспекті номінативних одиниць на позначення представників вищого класу британського суспільства.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко, А. Основні аспекти вітчизняних лінгвокультурологічних досліджень. *Література та культура Полісся*. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, Серія «Філологічні науки». 2019. Вип. 96. № 13. С. 115–125. URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/1373/1/12.pdf>
2. Саєвич, І. Г. Теорія картини світу: ключові поняття. *Лінгвістика: збірник наукових праць*. 2012. № 2 (26). С. 18–28. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/757/>
3. Щербак, О. М. Вербалізація суспільних топорів у текстах німецькомовних інтернет-новин: лінгвориторичний аспект. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2017. Вип. 9. С. 257–260.
4. CALD. Cambridge Advanced Learner's Dictionary. 3 edition Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 1852 p.
5. Cannadine D. The Rise and Fall of Class in Britain. New York: Columbia University Press, 1999. 293 p.
6. CED. Collins English Dictionary. Glasgow: Harper-Collins Publishers, 2003-2009. URL: <http://www.thefreedictionary.com>
7. COED. Compact Oxford English Dictionary. Oxford: OxfordUniversity Press, 2007. 1210 p.
8. CTEL. Collins Thesaurus of the English Language. Glas-gow: HarperCollins Publishers, 2002. URL: <http://www.thefreedictionary.com/class>
9. Humboldt W. von. Schriften zur Sprache. Zweitausendeins, 2008. 302 p.
10. Kuper S. The new British establishment. – The Financial Times, 2012. URL: <https://www.ft.com/content/1f05adc2-db70-11e1-be74-00144feab49a>
11. Kuße H. Kulturwissenschaftliche Linguistik. Eine Einführung. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2012. 319 p.
12. OALD. Oxford Advanced Learners Dictionary of currentEnglish / A. S. Hornby. Seventh Edition, Editor Sally Wehmeier. Oxford: Oxford University Press, 2005. 1839 p.
13. Orwell G. Collected Essays, Journalism and Letters. London: Penguin, 1970. 303 p.
14. Sampson A. Who Runs This Place? The Anatomy of Britain in the 21st Century. London: John Murray, 2004. 418 p.
15. SSB. Social structure of Britain. 2010.

## REFERENCES

1. Bondarenko, A. (2019). Osnovni aspekty vitchyznianskykh lnhvokul'turolohichnykh doslidzhen' [The main aspects of domestic linguocultural research]. *Literatura ta kul'tura Polissia – Literature and culture Polissya*. Nizhyn: Vydavnytstvo NDU im. M. Hoholia. No. 96. No. 13. S. 115–125. URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/1373/1/12.pdf> [in Ukrainian].
2. Saievych, I. H. (2012). Teoriia kartyny svitu: kliuchovi poniattia [World picture theory: key concepts] / *Linhvistyka. Zbirnyk naukovykh prats' – Linguistics. Collection of scientific works*. No. 2 (26). S. 18–28. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/757/> [in Ukrainian].
3. Shcherbak, O. M. (2017). Verbalizatsiia suspilnykh toposiv u tekstakh nimetskomovnykh internet-novyn: lnhvorytorychnyi aspekt [Verbalization of social topos in the texts of German-language Internet news: a linguistic aspect]. *Odeskyi lnhvistychnyi visnyk*. Vyp. 9. S. 257-260 [in Ukrainian].
4. CALD (2008). Cambridge Advanced Learner's Dictionary. 3 edition Cambridge: Cambridge University Press. 1852 p.
5. Cannadine, D. (1999). The Rise and Fall of Class in Britain. New York: Columbia University Press. 293 p.
6. CED. Collins English Dictionary. Glasgow: Harper-Collins Publishers, 2003–2009. URL: <http://www.thefreedictionary.com>
7. COED (2007). Compact Oxford English Dictionary. Oxford: OxfordUniversity Press. 1210 p.
8. CTEL (2002). Collins Thesaurus of the English Language. Glasgow: HarperCollins Publishers. URL: <http://www.thefreedictionary.com/class>
9. Humboldt, W. von (2008). Schriften zur Sprache. Zweitausendeins [Writings on language. Two thousand and one]. 302 p. [in German].
10. Kuper, S. (2012). The new British establishment. The Financial Times. URL: <https://www.ft.com/content/1f05adc2-db70-11e1-be74-00144feab49a>
11. Kuße, H. (2012). Kulturwissenschaftliche Linguistik. Eine Einführung [Cultural Linguistics. An introduction]. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht. 319 p. [in German].
12. OALD (2005). Oxford Advanced Learner's Dictionary of currentEnglish / A. S. Hornby. Seventh Edition, Editor Sally Wehmeier. Oxford: Oxford University Press. 1839 p.
13. Orwell, G. (1970). Collected Essays, Journalism and Letters. London: Penguin. 303 p.
14. Sampson, A. (2004). Who Runs This Place? The Anatomy of Britain in the 21st Century. London: John Murray. 418 p.
15. SSB (2010). Social structure of Britain